

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROSIOS DALIES UŽDUOTIES BENDRIEJI VERTINIMO KRITERIJAI

Teksto interpretacijos užduoties vertinimas. Turinys 42 taškai: 16 x 2,625 – surinkti taškai bendrame vertinime dauginami iš 2,625

TAŠKAI	ANALIZUOJAMO TEKSTO SUVOKIMAS, RĖMIMASIS KONTEKSTU
7	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastota, analizuojamos, apibendrinamos ir pagrįstai aptariamoms platesniame ^{1*} kultūriniame / literatūriniame / istoriniame / autorių biografiniame kontekste pasirinktinai. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys², atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 1 fakto ³ (F1) klaida, kuri nedaro poveikio interpretacijos pagrįstumui.
6	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastota, analizuojamos, apibendrinamos ir pagrįstai aptariamoms pasirinktame kultūriniame / literatūriniame / istoriniame / autorių biografiniame kontekste* . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys, atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 2 fakto (F1) klaidos.
5	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastota, analizuojamos, apibendrinamos . Bandoma remtis tinkamu kontekstu*. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys, atskleidžiamos jų sąsajos .
4	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja suprastota, analizuojamos . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys .
3	Analizuojamo teksto tema, problema (-os), idėja iš dalies suprastota (per siaurai / per plačiai). Užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto interpretacinio aspekto dėmenys ne visai motyvuotai išskirti arba išnagrinėti tik iš dalies .
2	Analizuojamo teksto tema / problema / idėja suprastota menkai . Užduotyje pateiktas arba rašančiojo pasirinktas interpretacinis aspektas išnagrinėtas tik

* – netaikoma bendrajam kursui.

¹ **Platesnis kontekstas** – teksto prasmų aiškinimas remiantis a) žanro / kultūros epochos / literatūros krypties požymiais, b) teksto sąsajomis su literatūros (kultūros) tradicija (tęstinumas / polemizavimas / novatoriškumas), c) kultūros ženklų (įvaizdžių / motyvų / siužetų ir kt.) atpažinimu.

² **Dėmenimis** laikomi iškelti interpretacinio aspekto komponentai, padedantys atskleisti užduotyje pateikto arba rašančiojo pasirinkto aspekto reikšmes. Jie gali būti įvairių lygmenų: turinio plotmės (tema, siužetas, veikėjų poelgiai ir pan.); raiškos plotmės (pasakotojo perspektyva, stilistinės priemonės, retorinės figūros ir pan.); struktūros plotmės (teksto kompozicija) ir kt.

³ **Fakto (F1) klaidomis** laikomi netikslumai, susiję su pasitelktu kontekstu.

	iš dalies.
1	Tik teksto fragmentai susiję su rašinyje plėtojama / įvardyta tema / problema <i>arba</i> užduotyje pateiktas arba rašančiojo pasirinktas interpretacinis aspektas išnagrinėtas netinkamai .
0	Analizuojamas tekstas nesuprastas <i>arba</i> užduotyje pateiktas arba rašančiojo pasirinktas interpretacinis aspektas neišnagrinėtas .
TAŠKAI	TEKSTO ANALIZĖ, INTERPRETAVIMAS ⁴
7	Teksto interpretacija išsami , pagrįsta ne tik turinio, bet ir tikslinga⁵ raiškos analize ir ne daugiau kaip 1 interpretavimo trūkumas / fakto (F2) klaida ⁶ / netiksliai vartojamos literatūros teorijos sąvokos, nenaikinančios interpretacijos pagrįstumo.
6	Teksto interpretacija išsami , pagrįsta ne tik turinio, bet ir tikslinga raiškos analize, ne daugiau kaip 2 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos, naikinančios interpretacijos pagrįstumą.
5	Teksto interpretacija pagrįsta turinio ir raiškos analize, bet ne visada tikslinga , ne daugiau kaip 4 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos, naikinančios interpretacijos pagrįstumą.
4	Teksto interpretacija pagrįsta analize , ne daugiau kaip 5 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
3	Teksto interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų , ne daugiau kaip 6 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
2	Teksto interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų , ne daugiau kaip 7 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos

⁴ Interpretuojant tekstą, aptartina: prozos ar dramos kūrinio struktūra, temos, problemos, idėjos, veikėjų charakteriai, poelgiai, vertybės, veiksmas, erdvė, laikas, raiška, pasakojimo perspektyva, pasakotojas; poezijos kūrinio struktūra, lyrinis subjektas, vyksmas, erdvė, laikas, temos, idėjos, retorinės figūros, eilėrašio tipas, eilėdara. Interpretuojant tekstą nebūtina aptarti visų išvardytų elementų; kryptingai interpretuojant gali būti pasirenkami tik svarbiausieji, aktualiausieji, reikalingi teksto savitumui ar pasirinktam interpretaciniam aspektui atskleisti.

⁵ **Tikslinga raiškos analize** laikytina tinkamas, teisingas, tikslus temos, problemos, idėjos prasmei atskleisti kalbinės raiškos elementų pasirinkimas.

⁶ **Fakto (F2) klaidomis** laikomi netikslumai, susiję su pateikto teksto turiniu, literatūros sąvokų vartojimu.

	literatūros teorijos sąvokos.
1	Tekstas analizuojamas labai menkai , minimi pavieniai teksto fragmentai, ne daugiau kaip 8 interpretavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos / netinkamai vartojamos literatūros teorijos sąvokos.
0	Tekstas neanalizuojamas ir neinterpretuojamas , yra 9 ir daugiau interpretavimo trūkumų / fakto (F2) klaidų / netinkamai vartojamų literatūros teorijos sąvokų.
TAŠKAI	RAŠINIO STRUKTŪRA, RIŠLUMAS
2	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: analizė plėtojama kryptingai, įžanga motyvuota, baigiamosios išvados pagrįstos, ne daugiau nei 1 struktūros trūkumas.
1	Struktūra iš dalies tinkama turiniui perteikti: analizės plėtotei trūksta kryptingumo, įžanga ir / ar dėstymas ir / ar išvados turi struktūros trūkumų, ne daugiau nei 2 struktūros trūkumai.
0	Struktūra netinkama turiniui perteikti.

Probleminio klausimo svarstymo užduoties vertinimas. Turinys 42 taškai: 16 x 2,625 – surinkti taškai bendrame vertinime dauginami iš 2,625

Taškai	PROBLEMOS ⁷ SUPRATIMAS, RĖMIMASIS KONTEKSTU
7	Užduotyje keliama problema suprasta, analizuojama, apibendrinama, vertinama platesniame ⁸ kultūriniame / literatūriniame / istoriniame / socialiniame kontekste pasirinktinai. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti problemos aspektai , atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 1 fakto ⁹ (F1) klaida.
6	Užduotyje keliama problema suprasta, analizuojama, apibendrinama, vertinama kultūriniame / literatūriniame / istoriniame / socialiniame kontekste . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti problemos aspektai , atskleidžiamos jų sąsajos . Ne daugiau nei 2 fakto (F1) klaidos.
5	Užduotyje keliama problema suprasta, analizuojama, apibendrinama . Bandoma remtis tinkamu kontekstu. Motyvuotai išskirti problemos aspektai , bet nesiejami .
4	Užduotyje keliama problema suprasta, analizuojama . Motyvuotai išskirti problemos aspektai , bet ne visi išnagrinėti .
3	Užduotyje keliama problema suprasta iš dalies (per siaurai / per plačiai / akivaizdžiai išskirtas tik 1 aspektas).
2	Užduotyje keliama problema suprasta ir nagrinėjama menkai .
1	Tik rašinio fragmentai susiję su užduotyje keliama problema.
0	Užduotyje keliama problema nesuprasta, neanalizuojama .
Taškai	ARGUMENTAVIMAS, RĖMIMASIS PATEIKTU TEKSTU IR KULTŪRINE PATIRTIMI
7	Argumentai tinkami ¹⁰ , svarūs ¹¹ . Argumentuojant tikslingai remiamasi kultūrine patirtimi ¹² bei pateiktu tekstu ¹³ , kur dera, polemizuojama* . Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis, ne daugiau nei 1 argumentavimo trūkumas / fakto ¹⁴ (F2) klaida, nenaikinanti argumento svarumo.

6	Argumentai tinkami, svarūs* . Argumentuojant tinkamai remiamasi kultūrine patirtimi bei pateiktu tekstu . Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis, ne daugiau kaip 2 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos, naikinančios argumento svarumą.
5	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs.* Argumentuojant remiamasi kultūrine patirtimi ir pateiktu tekstu . Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis, ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
4	Argumentai tinkami . Argumentuojant remiamasi kultūrine patirtimi ir pateiktu tekstu . Ne visai tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis, ne daugiau kaip 4 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
3	Ne visi argumentai tinkami. Argumentuojant bandoma remtis kultūrine patirtimi ir pateiktu tekstu , ne daugiau kaip 5 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
2	Bandoma argumentuoti remiantis pateiktu tekstu , ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
1	Dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas , tekstas tik paminėtas / tekstas atpasakojamas, ne daugiau kaip 7 argumentavimo trūkumai / fakto (F2) klaidos.
0	Argumentai netinkami / neargumentuojama .
Taškai	RAŠINIO STRUKTŪRA, RIŠLUMAS
2	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: analizė plėtojama kryptingai, įžanga motyvuota, baigiamosios išvados pagrįstos, ne daugiau nei 1 struktūros trūkumas.
1	Struktūra iš dalies tinkama turiniui perteikti: analizės plėtotei trūksta kryptingumo, įžanga ir / ar dėstymas ir / ar išvados turi struktūros trūkumų, ne daugiau nei 2 struktūros trūkumai.
0	Struktūra netinkama turiniui perteikti.

*– netaikoma bendrajam kursui.

⁷ **Problemą suprantama kaip** užduotis, teorinis ar praktinis klausimas, reikalingas supratimo, analizės, platesnio požiūrio apsvaistymui, individualaus problemos sprendimo vertinimo remiantis pateiktu tekstu ir kontekstu.

⁸ **Platesnis kontekstas**. Problemos supratimas, analizė, apibendrinimas, vertinimas žvelgiant į ją a) kaip tam tikro kultūrinio / istorinio / visuomenės raidos laikotarpio realiją, b) žvelgiant iš skirtingų (praicitės – dabarties / aktualumo) kultūrinių / istorinių / socialinių perspektyvų.

⁹ **Fakto (F1) klaida**– netikslumas, susijęs su pasitelktu platesniu kontekstu.

¹⁰ **Tinkamas argumentas** pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu.

¹¹ **Svarus argumentas** – svarbus, reikšmingas, skatina patikėti išsakytu požiūriui, pritarti problemos aiškinimui, sprendimo būdai.

¹² **Kultūrinė patirtis** – literatūrinis apsiskaitymas, kultūros (meno, mokslo), istorijos, visuomenės gyvenimo aktualijų išmanymas.

¹³ **Pateiktas tekstas** pasitelkiamas kaip argumentavimo medžiaga.

¹⁴ **Fakto (F2) klaida**– netikslumas, susijęs su kultūrine patirtimi ir užduotyje pateiktu tekstu bei jo kontekstu.

Kalbos taisyklingumo ir teksto raiškos (gramatika ir leksika; rašyba; skyryba; teksto raiška) vertinimas (28 taškai: 7 x 4)

GRAMATIKA IR LEKSIKA		
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAIDOS	
	A	B
7	0–1	0–2
6	2–3	3–4
5	4–5	5–6
4	6–7	7–9
3	8–9	10–11
2	10–11	12–13
1	12–13	14–15
0	14 ir daugiau	16 ir daugiau

RAŠYBA		
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAIDOS	
	A	B
7	0–1	0–2
6	2–3	3–4
5	4–5	5–7
4	6–8	8–10
3	9–10	11–13
2	11–13	14–15
1	14–15	16–17
0	16 ir daugiau	18 ir daugiau

SKYRYBA		
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAIDOS	
	A	B
7	0–2	0–3
6	3–4	4–5
5	5–6	6–7
4	7–8	8–9
3	9–10	10–11
2	11–12	12–13
1	13–14	14–16
0	15 ir daugiau	17 ir daugiau

TEKSTO RAIŠKA, LOGIKA, STILIUS		
TAŠKAI	NETIKSLUMAI, KLAIDOS	
	A	B
7	0–2	0–3
6	3–4	4–6
5	5–7	7–9
4	8–10	10–12
3	11–13	13–15
2	14–16	16–18
1	17–19	19–21
0	20 ir daugiau	22 ir daugiau

Jei kandidatas parašė mažiau nei 450 žodžių (išplėstinis kursas) ar 400 žodžių (bendrasis kursas) tekstą, už trūkstamus žodžius iš bendro įvertinimo atimami taškai:

TRŪKSTAMŲ ŽODŽIŲ SKAIČIUS	ATIMAMI TAŠKAI	PASTABA
1–20	1	Neparašiusio 300 žodžių (išplėstinio kurso) arba 250 žodžių (bendrojo kurso) kandidato darbas vertinamas tik turinio aspektu. Už kitus kriterijus taškai neskiriami.
21–40	2	
41–60	3	
61–80	4	
81–100	5	
101–120	6	
121–150	7	

PAAIŠKINIMAI:

1. Vertinant teksto raišką (lentelė „Teksto raiška, logika, stilius“), atsižvelgiama į tai, ar raiška atitinka rašinio žanrą, ar tekstas stilistiškai vientisas, ar rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai, ar leksika tinkama, ar minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros.

2. Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida, išskyrus tuos atvejus, kai sakinys yra neproporcingai ilgas ir stokoja rišlumo, aiškios minties, nuoseklumo.

3. Stiliaus, logikos klaidos laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.

4. Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos žymimos paraštėje iki nulio ribos.

5. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.

6. **Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos laikomos atskiromis klaidomis**, išskyrus šiuos atvejus:

a) kai taškai nerašomi ant *i / j*, laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant *ė*, – kiekviena klaida atskira;

b) nelietuviškų raidžių rašymas laikomas viena klaida visame darbe;

c) žodžių kėlimo klaidos laikomos viena klaida visame darbe.

7. Viena klaida laikoma: a) ta pati žodyno klaida visame rašinyje; b) ta pati gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje; c) dvejbinių linksnių, susietų vienu valdymu, vartojimo klaidos tame pačiame sakinyje (pvz.: *Lengva žmogui būti geru, sunkiau – teisingu.*). Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos laikomos atskiromis.

Ta pati žodžių rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus toje pačioje žodžio šaknyje, laikoma viena klaida. **Galūnių rašybos klaidos laikomos atskiromis** (išskyrus tą pačią klaidą tame pačiame žodyje).

8. Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.

9. To paties įterpinio neskyrimas, ta pati citatos skyrybos klaida laikoma viena skyrybos klaida.

10. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.

11. Vertinimo metu kilus įtarimui, kad kandidatai užduotis atliko nesavarankiškai, naudojosi pašaline pagalba ar kito autoriaus darbu, nenurodydami tikrosios autorystės, jų darbai perduodami vertinimo komisijos pirmininkui. Valstybinio brandos egzamino vertinimo komisijos pirmininkas, nustatęs, kad kelių kandidatų dalyko brandos egzamino užduotis ar jos dalis atlikta identyškai, pasinaudota kito autoriaus darbu ar darbo dalimi nenurodant tikrosios autorystės, apie tai surašo aktą ir teikia argumentuotą siūlymą Nacionalinės švietimo agentūros direktoriui dėl tų darbų ar jų dalių nevertinimo.

12. Visas darbas vertinamas nuliu, jeigu interpretuojamas kitas tekstas, probleminio klausimo svarstymo rašinyje nesiremiama pateiktu tekstu arba parašytas savo sugalvota tema.